

HIRVATİSTAN PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	2
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	14
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	18
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	28
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	30

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı

Hırvatistan' 1 Temmuz 2013 itibariyle Avrupa Birliği (AB) üyesi olmasıyla beraber Birliğin tek bir gümrük bölgesinin parçası haline gelmiş ve AB'nin gümrük vergilerini ve ortak ticaret politikasını uygulamaya başlamıştır.

Ortak ticaret politikası, Avrupa Birliği'nin İŐleyiŐi Hakkında Antlaşma'nın 207. Maddesi ile belirlenmekte olup, Avrupa Birliği'nin münhasır yetkisidir. Özellikle ticaret anlaşmalarından doğan ortak gümrük oranları, fikri mülkiyet haklarının ticari yönleri, doğrudan yabancı yatırım, ticareti serbestleştirme tedbirlerinin uyumlaştırılması, ortak ihracat politikası ve ticaret gibi Avrupa Birliği'nin dünya ile ticari ilişkilerindeki tek tip ilkelere dayanmaktadır. Ortak Ticaret Politikası, Avrupa Birliği'nin üçüncü ülkelerle ikili ticari ilişkilerini ve çok taraflı kuruluşlarla (Dünya Ticaret Örgütü - DTÖ) işbirliği yoluyla Avrupa Birliği'nin çok taraflı ilişkilerini kapsamakta ve belirlemektedir.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelerce ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, GeliŐ/VarıŐ Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en

Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük Vergilerine;
- Menşe Kurallarına;
- Yürürlükteki Diğer Vergilerine;
- İthalat Prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin Teknik Gerekliliklere;

- Dış Ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets>

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>

Avrupa Birliği üyeliği ile Hırvatistan, AB'nin gümrük ve gümrük dışı engellerin bulunmadığı tek iç pazarının bir parçası haline gelmiştir. Herhangi bir AB üye ülkesinde gümrük işlemleri tamamlandıktan sonra, ithal edilen mallar herhangi bir ek gümrük prosedürü olmaksızın AB üye ülkeleri arasında serbestçe dolaşabilmektedir.

AB üyeliği ile birlikte, Hırvatistan ticareti koruma mekanizmaları ve ticaret engellerini içeren ticaret mekanizmalarına ilişkin aşağıda bağlantı adresinde detaylandırılan AB düzenlemelerini üstlenmiştir.

Hırvatistan aynı zamanda nükleer silahların yayılmasının önlenmesine ilişkin tüm önemli uluslararası anlaşmalara veya rejimlere üye veya imzacı olarak katılmaktadır. Ulusal düzeyde

yasa ve prosedürlerin oluşturulması ve uygulanması yoluyla uluslararası yükümlülüklerin uygulanması ve kapasite geliştirme yoluyla kitle imha silahlarının yayılmasının önlenmesi hedefine aktif olarak katkıda bulunmaktadır. Hırvatistan, özellikle AB'nin çift kullanımlı ürünler, Wassenaar Düzenlemesi (WA), Avustralya Grubu (AG) ve Nükleer Tedarikçiler Grubu (NSG) olmak üzere uluslararası rejim ve düzenlemelerin çalışmalarına katılım sağlamaktadır.

Üçüncü ülkelerden (Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkeler) Birliğin gümrük bölgesine yapılan mal ithalatı, ithalat gümrük formalitelerine tabidir.

Birlik Gümrük Kanununun 201.Maddesi hükümleri uyarınca, Birlik pazarına arz edilmesi veya Birlik gümrük bölgesinde kişisel kullanım veya tüketime sunulması amaçlanan Birlik dışı mallar, serbest dolaşım için gümrük işlemlerine tabi tutulmaktadır.

Serbest dolaşıma giriş için eşyanın ibraz edildiği gümrük idaresine gümrük beyannamesi verilmektedir. Bunu yaparken, ödenmesi gereken tüm ithalat vergileri ve diğer harçlar tahsil edilmekte, ticaret politikası önlemleri uygulanmakta ve belirli malların ithalatı ile ilgili olarak belirlenen diğer formaliteler yerine getirilerek Birlik dışı mallara Birlik malları statüsü kazandırılmaktadır.

Gümrük Vergileri ve Diğer Vergiler

Hırvatistan' 1 Temmuz 2013 itibariyle Avrupa Birliği (AB) üyesi olmasıyla beraber Birliğin tek bir gümrük bölgesinin parçası haline gelmiş ve AB'nin gümrük vergilerini ve ortak ticaret politikasını uygulamaya başlamıştır. Herhangi bir AB üye ülkesinde gümrük işlemleri tamamlandıktan sonra, ithal edilen mallar herhangi bir ek gümrük prosedürü olmaksızın AB üye ülkeleri arasında serbestçe dolaşabilmektedir. AB'nin uyguladığı gümrük vergileri oranları, tercihli gümrük vergisi oranları, KDV oranları ve diğer uygulanabilir tarife ve tarife dışı önlemleri (ihracat veya ithalata ilişkin kısıtlamalar ve yasaklar, vb.) ile ilgili bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

<https://taric.carina.hr/index.do> (Hırvatça ve İngilizce)

Gümrük vergisine ilave olarak bazı ürünlerin (Alkol ve alkollü içecekler, tütün mamulleri, enerji ürünleri ve elektrik, kahve ve alkolsüz içecekler, motorlu taşıtlar) ithalatında Özel Tüketim Vergisi (excise duty) tahsil edilmektedir. (<https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/3628>)

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibariyle) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L .2009.143.01.0001.01.ENG>)

Avrupa Yeşil Mutabakatı

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı [Avrupa Yeşil Mutabakatı \(AYM\)](#)¹ ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaşırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azaltımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için "Fit for 55 (55'e Uyum)" mevzuat değişikliği paketi² Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi **Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir**³(SKDM/CBAM). 1 Ekim 2023 itibarıyla yürürlüğe girmesi beklenen SKDM kapsamında, ilk aşamada, demir-çelik, çimento, alüminyum, gübre, elektrik ve hidrojen ürünleri için sera gazı emisyonlarının raporlaması yapılacak, 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren ise AB'de yetkilendirilmiş ithalatçılar tarafından ithal edilen, düzenleme kapsamındaki ürünler için raporlanan emisyonlar temelinde karbon ücreti ödenmeye başlanacaktır. İş insanlarımızca uygulama esaslarını belirleyecek ikincil düzenlemelerin takibi önemlidir.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan döngüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde **Yeni Sanayi Stratejisi**⁴, 11 Mart 2020 tarihinde ise **Döngüsel Ekonomi Eylem Planı**⁵ açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair döngüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, **elektronik ve**

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

³ SKDM Taslak Metni (Resmi onay süreci devam etmektedir):

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/commissions/envi/inag/2023/02-08/ENVI_AG\(2023\)742452_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/commissions/envi/inag/2023/02-08/ENVI_AG(2023)742452_EN.pdf)

⁴ [A new Industrial Strategy for a green and digital Europe \(europa.eu\)](https://www.europa.eu/strategy/industrial-strategy-for-a-green-and-digital-europe_en)

⁵ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

Gümrük Birliği kapsamında ülkemizce uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan [Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi](#)⁶ ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede açıklanan [Yeni Eko-Tasarım Tüzüğü Taslağı](#)⁷ ile ürünlerin AB piyasasına arzı için karşılaması gereken standartların sürdürülebilirlik ekseninde şekillendirilmesi, ürüne ilişkin söz konusu bilgilerin tüketici, piyasa gözetimi otoriteleri, geri dönüşüm sektörünce kolayca ulaşılabilir olmasını sağlamak üzere ürüne eşlik edecek “**dijital ürün pasaportları**” geliştirilmesi, zorunlu yeşil kamu alımları kriterleri getirilmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede, AB'nin Döngüsel Ekonomi Eylem Planı kapsamında öncelikli ürün gruplarından başlamak üzere tüm ürünlere yönelik mevzuat tasarıları hazırlaması öngörülmekte olup, ilk aşamada [batarya, tekstil, yapı malzemeleri, ambalaj ve ambalaj atıklarına](#) ilişkin mevzuat tasarıları/stratejiler yayımlanmıştır.

AB tarafından açıklanan [Atık Sevkiyatı Tüzüğü Taslağı](#)⁸ ile ise AB bir taraftan üçüncü ülkelere kontrolsüz atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

AB tarafından önümüzdeki dönemde açıklanacak mevzuat tasarıları ile açıklanan tasarıların son durumlarına ilişkin bilginin [Döngüsel Ekonomi Eylem Planı](#)⁹ sayfasından takibi mümkündür.

İç Vergiler

Hırvatistan'da vergilendirme konusunda yetkili birim olan Porezna Uprava (Maliye Bakanlığı Vergi İdaresi) olup, https://www.porezna-uprava.hr/en/EN_porezni_sustav/Pages/THE-CROATIAN-TAX-SYSTEM.aspx/ adresinde yer alan web sayfasından vergilendirmeye dair tüm detaylı bilgiler temin edilebilmektedir.

Hırvatistan'da vergi sistemi Genel Vergi Yasası çerçevesinde düzenlenmektedir. Başlıca vergi türleri ve oranları aşağıda gösterilmektedir.

Kurumsal Gelir Vergisi (Kar Vergisi): Bir şirket, vergi döneminde 995.421,06 avroya kadar gelir elde etmişse vergi oranı %10, vergi dönemindeki gelirler 995.421,06 avrodan yüksekse %18'dir.

Sermaye kazançları vergilendirilebilir gelire dahil edilir ve standart kurumlar vergisi oranında vergilendirilir.

Gelir Vergisi: Yıllık 47,780.28 avroya kadar tutarındaki gelir için: %20 (Aylık 3,981.69 avroya kadar) Yıllık 47,780.28 avronun üzerindeki gelir için: %30 (Aylık 3,981.69 avro üzeri)

⁶https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12567-Sustainable-products-initiative_en

⁷https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products_en

⁸https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_5916

⁹https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

Gelir vergisine ek olarak, bölgeler tarafından belirlenen gelir vergisi üzerinden ek vergi uygulaması bulunmaktadır. Ek vergi gelir vergisi miktarı üzerinden hesaplanmaktadır. Ek vergi oranları %0 ile %18 arasında değişmektedir ve en yüksek oran Zagreb'de uygulanmaktadır (%18).

Ek Vergi Oran Aralıkları:

Belediye: %10'a kadar

Nüfusu 30.000'in altındaki şehirler: %12'ye kadar

Nüfusu 30.000'in üzerinde olan şehirler: %15'e kadar

Zagreb şehri %18'e kadar

Katma Değer Vergisi: KDV genellikle %25 oranında alınmaktadır. Diğerleri arasında %13 KDV oranı konaklama ve ilgili ajans hizmetleri ile günlük ve periyodik gazeteler ve dergiler için geçerlidir. Belirli ürün ve hizmet kategorilerine %5 KDV oranı uygulanır (örn. ekmek, süt, eğitim literatürü ve bazı tıbbi malzemeler).

Gayrimenkul Transfer Vergisi: Gayrimenkul Transfer Vergisi oranı %3 olup alıcı tarafından ödenir. Vergi matrahı, mülkün vergi yükümlülüğü sırasındaki piyasa değeridir.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. adlar ile meydana getirdiği (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürünler yönünden üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ülkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanıma dair kurallarını ve ürünlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'nin ürünlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO- <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (abteknik@ticaret.gov.tr) adresinden irtibata geçilebilir.

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatlarla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi ürününde CE işareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE işareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 543/2011/EU sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

Hırvatistan, teknik standartlar mevzuatını AB Direktifleriyle uyumlu hale getirmiştir. Hırvatistan'da ithalatçı ya da temsilci, ürün güvenliğinden ve teknik düzenlemelerine uygunluğundan doğrudan sorumlu tutulsa da, nihai sorumluluk üreticiye aittir.

Avrupa Birliği üye devletleri, 182/2011 Sayılı AB Tüzüğü uyarınca "karşılıklı tanıma" ilkesinin uygulanmasını sağlamak üzere bir ürün İrtibat Noktası (PCP) kurmuştur.

Hırvatistan Cumhuriyeti'nde ürünler için irtibat noktası Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı'dır. (e-posta adresi: pcp@mingor.hr)

Bu çerçevede, piyasaya arz edilen ürünlere ilişkin ürün kurallar ve gereksinimlere ilişkin ürün kategorileri bazında bilgilere Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığının aşağıdaki bağlantı adresinden erişim sağlanması mümkün bulunmaktadır:

<https://mingor.gov.hr/proizvodi/7628>

Standartlar

Hırvat standartlarının yalnızca %0,2'si tamamen Hırvat kökenlidir; geri kalanı Avrupa ve / veya uluslararası standartları benimsemiştir. Hırvatistan Standartları Enstitüsünün standartlar kataloğuna aşağıdaki bağlantı adresinden erişim sağlanması mümkün bulunmaktadır:

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Hırvatistan'da ürünler için teknik gereklilikleri, ekonomik operatörlerin yükümlülüklerini, uygunluk değerlendirme kuruluşları tarafından yerine getirilmesi gereken hususları, ürünler için irtibat noktası, tek irtibat ofisi ve sınır ötesi karşılıklı yardım, teftiş ve kabahat hükümlerini düzenleyen kanun "Ürünler ve Uygunluk Değerlendirmesi için Teknik Gereklilikler Kanunu" olup, son güncellemelerin ardından 126/2021 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak 2 Aralık 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu çerçevede, yukarıda belirtilen Kanunda atıfta bulunulduğu üzere, 2019/1020 sayılı Tüzüğün (AB) 6 ncı maddesi uyarınca piyasaya arz edilen bir ürün, o ürünle ilgili öngörülen gerekliliklere uygun olmalıdır. Üretici, ürününü piyasaya arz ederken, ürününün o ürüne ilişkin yönetmeliklerde belirtilen şartlara uygun olarak tasarlanmasını ve üretilmesini sağlamakla yükümlüdür. Üretici, ilgili yönetmeliklerde öngörüldüğünde, öngörülen teknik belgeleri hazırlamak ve uygunluk değerlendirme prosedürünü uygulamak veya uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür. İthalatçı ve/veya distribütör, ürünü piyasaya arz etmeden önce, imalatçının uygunluk değerlendirme prosedürünü gerçekleştirdiğini tespit etmekle yükümlüdür. İthalatçı, bir ürünün o ürün için geçerli olan mevzuat hükümlerine uymadığına ilişkin kanaate sahip olduğu takdirde, uyumlaştırma gerçekleşene kadar ürünü piyasaya arz edemez.

Uygunluk Değerlendirme

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır: (NANDO- <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>)

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (<https://www.cenelec.eu/Pages/default.aspx>) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

Hırvatistan'daki uygunluk değerlendirme prosedürünün temel unsurları, "Ürünler ve Uygunluk Değerlendirmesi için Teknik Gereklilikler Kanunu" ile tanımlanmıştır. Hırvat Akreditasyon Kurumu (HAA), Hırvat özel sektör laboratuvarlarına, şirketlerine ve gerçek kişilere uygunluk değerlendirme sürecine katılmak için gerekli belirli standartları karşıladıklarını teyit eden, resmi bir akreditasyon veren kamu kurumudur. AB, kendi içinde iç pazar oluşturulmasının bir

unsuru olarak, AB çapında eşit teknik yeterliliğe sahip laboratuvarlardan ve sertifikaları olan uygunluk değerlendirme kuruluşlarından oluşan bir ağı oluşturulmasını sağlamak için uygunluk değerlendirme sürecinde üçüncü tarafların akreditasyonu için kullanılmak üzere uyumlaştırılmış standartlar geliştirmiştir.

HAA, uygunluk değerlendirme kuruluşlarının akreditasyonunu aşağıdakiler temelinde yürütür:

- Ürünler ve Uygunluk Değerlendirmesi için Teknik Gereklilikler Hakkında Kanun (126/2021)
- Akreditasyon Yasası (RG 158/03 , RG 75/09)
- Ürünler ve Uygunluk Değerlendirmesine İlişkin Teknik Gereklilikler Hakkında Kanun ve telekomünikasyon, inşaat, demiryolu taşımacılığı, teleferik, gıda güvenliği, havadan koruma, çevre koruma, gürültüden korunma, veterinerlik faaliyetleri konularını düzenleyen diğer sektörel kanunlara dayanılarak kabul edilen yönetmelikler, atık yönetimi ve diğerleri
- Teknik düzenlemelerin uygulanmasından sorumlu devlet idaresi organları ile imzalanan uygunluk değerlendirme kuruluşlarının yeterliliğini değerlendirme prosedürlerinin uygulanmasına ilişkin anlaşmalar.

Akreditasyon sürecinde HAA, Avrupa Akreditasyon Kurumu (EA) ve Avrupa Komisyonu - Sanayi ve Girişimcilik Müdürlüğü'nün ilgili belgeleri ile AB Üye Devletlerinin akreditasyon kuruluşlarının belgeleri temelinde geliştirilen kuralları kullanır.

Ürün Güvenliği Denetimleri

Gümrük İdaresi ve Maliye Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Hırvat Gümrük İdaresi ve Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı da piyasaya giren ürünlerin güvenliği için işbirliği yapmaktadır. Örneğin Hırvat Gümrük İdaresi denetimleri esnasında piyasaya girmesinin sakıncalı olacağına düşüncesiyle söz konusu ürünün piyasaya girişini askıya aldığı durumlarda Ekonomi, Girişimcilik ve Esnaf Bakanlığı'nın piyasa denetim birimine bildirmekte ve anılan birim üç gün içinde denetimini tamamlayarak konuyu karara bağlamak zorundadır. Eğer ürün insan sağlığı, çevresel bir risk taşıyorsa piyasaya girişine izin verilmekte, ancak ciddi risk ve uygunluk değerlendirme olumsuz ise piyasaya girişine izin verilmemektedir.

Hırvatistan'da 2018 Ulusal Reform Programı'na belirlenen reform önlemlerinden biri olarak, daha işlevsel ve verimli denetim faaliyetleri için denetim hizmetlerinin birleştirilmesi kararlaştırılmış ve 1 Nisan 2019 tarihinde Devlet Müfettişliği kurulmuştur.

(EC) 765/2008 kapsamındaki piyasa gözetimi çoğunlukla Devlet Müfettişliği'nin (State Inspectorate) yetkisi dahilindedir. Devlet Müfettişliği, kişisel koruyucu ekipman, inşaat malzemeleri, aerosol püskürtücülerin üretim ve kullanımı, basınçlı ekipman, makineler, asansörler, gazlı cihazlar, elektrikli ekipman (EMC, LVD), eko-tasarım ve enerji verimliliği etiketlemesi, araba lastikleri, tekstil, ayakkabı ve diğer tüketim malzemelerinin Genel Güvenlik Direktifine, kozmetik, oyuncaklar ve diğer kimyasalların REACH doğrultusunda denetimi yapılmaktadır.

Diğer kuruluşlar da aşağıdaki şekilde münferit sektörlerde piyasa gözetimi faaliyeti gerçekleştirmektedir:

Sağlık Bakanlığı, tıbbi cihazlar alanında, Hırvat İletişim Ağı Düzenleme Kurumu (HAKOM) radyo ve telekomünikasyon ekipmanı sektöründe, Deniz, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, deniz ekipmanı, gezi tekneleri ve teleferik güvenliği, İçişleri Bakanlığı, ticari kullanım için patlayıcılar, potansiyel olarak patlayıcı ortamlarda kullanılması amaçlanan ekipman ve koruyucu sistemler sektöründe, Metroloji Bürosu, ölçüm aletleri, otomatik olmayan teraziler, önceden paketlenmiş ürünler ve ölçü birimleri sektörü alanında piyasa gözetiminden sorumludur.

RAPEX sistemi (Rapid Information Exchange System) : Hırvatistan'da Tüketicilerin sağlığı ve güvenliği açısından risk teşkil eden ürünlere ilişkin bildirimlerin hızlı değişim sistemine ilişkin Yönetmelik (RAPEX) (Resmi Gazete 5/11, 120/14, 39/19) uyarınca Gıda Dışı Tüketici Ürünleri Hızlı Bilgi Değişim Sistemi (RAPEX) kullanılmaktadır.

Devlet Müfettişliği RAPEX sistemini yürütmekte olup, irtibat noktası görevini üstlenmiştir. Sözkonusu bilgi değişimi Hırvat Denizcilik, Ulaşım ve Altyapı Bakanlığı, Hırvat İçişleri Bakanlığı, Hırvat Maliye Bakanlığı -Gümrük İdareleri, Hırvat Metroloji Kurumu, Hırvat Bilgi Teknolojileri Düzenleme Kurulu (HAKOM) ile işbirliği içinde yapılmaktadır.

ICSMS (Piyasa Gözetimi Bilgi İletişim Sistemi): ICSMS, AB Üye Devletlerinin alınan önlemler ve ürün piyasa gözetim faaliyetleri hakkında bilgi alışverişinde buldukları bir sistem olup, test edilen ürünlerle ilgili güncel bilgiler dahil olmak üzere Avrupa pazarında dolaşımda olan tüm uyumlu olmayan ürünleri kapsayan bir veri tabanıdır. Devlet Müfettişliği ICSMS için ulusal temas noktası olarak belirlenmiştir. Ulusal ağ, Devlet Müfettişliğine ek olarak, ICSMS sistemini denetim faaliyetlerinde kullanan Hırvat Denizcilik, Ulaşım ve Altyapı Bakanlığı, Hırvat İçişleri Bakanlığı, Hırvat Maliye Bakanlığı -Gümrük İdareleri, Hırvat Metroloji Kurumu, Hırvat Bilgi Teknolojileri Düzenleme Kurulundan (HAKOM) oluşmaktadır.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

- Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar.
- Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.
- Direktif 2000/29/EC (OJ L-169 10/07/2000); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiketleri (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiketleri ile ilgili bilgi (<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>) linkinden edinilebilir.

Etiketleme bilgileri, Hırvatça olmalıdır: Ürünün adı; üreticinin tam adresi veya ithalatçının açık adresi; net miktar (ağırlık veya hacim); içindekiler; kullanım ve saklama ayrıntıları; tüketici uyarıları yer almalıdır. Teknik aksamli ürünlerde ise, kullanım kılavuzu, imalatçının ayrıntıları, yetkili bakım ofisleri, garanti belgesi bilgileri, garanti süresi ve diğer uygulanabilir bilgilerin yer alması gerekmektedir. Bütün bilgilerin Hırvatça olması ve piyasaya sürülmeden önce mala yapıştirılması ya da eklenmesi zorunludur.

İlgili mevzuat kapsamındaki sertifikalı her ürün, ürünün uygun testlerden geçtiğini ve ilgili yönetmelik hükümlerine uygun olduğunu gösteren bir CE işareti taşımaktadır.

Tarife Dışı Engeller

Kamu güvenliği, kamu düzeni, kamu sağlığı, çevre ve kültürel varlıkların korunması amacıyla bazı ürünlerin (silah askeri teçhizat mobil radyo takımları ilaç uyuşturucu antik mallar kıymetli metaller nükleer teknoloji kimyasal silah malzemeleri ve ozon tabakasına zararlı mallar) ithalatında ithal lisansı uygulanmaktadır. Ayrıca değerli taşların (ham) ve tarife kontenjanına tabi tarımsal ürünlerin ithalatında ithal lisansı uygulanmaktadır.

Hırvatistan Cumhuriyeti'nin Avrupa Birliği'ne katılımıyla, üçüncü ülkelerle bazı tarım ve gıda ürünlerinin ticaretinde ithalat (AGRIM) veya ihracat (AGREX) lisansları alma zorunluluğu getirilmiştir. Tarımsal ürünler için ithalat ve ihracat lisansları, Komisyon Yetkilendirilmiş Yönetmeliği (AB) 2016/1237 , Komisyon Uygulama Yönetmeliği (AB) 2016/1239 , Komisyon Yönetmeliği (EC) no. 1301/2006 ve diğer ilgili düzenlemeler çerçevesinde yürütülmektedir. Ek olarak, AGRIM ithalat lisansı bir ithalat koşulu olarak veya lisanslı tarife kotaları veya tercihli önlemlerin uygulanması için bir koşul olarak, AGREX ihracat lisansı ise ihracatın bir koşulu olarak belirlenebilir.

Hırvatistan Cumhuriyeti, aşağıda tarife numaraları yer alan, ısıtma yakıtı veya motor yakıtı dışında kullanım amacı olan (EMCS –Excise Movement and Control System kapsamına girmeyen enerji ürünleri) ürünler için bazı özel ulusal kontrol önlemleri uygulamaktadır.

- 2710 19 71, 2710 19 75, 2710 19 81, 2710 19 83, 2710 19 85, 2710 19 87, 2710 19 91, 2710 1993, 2710 19 99, 2710 20 90, 3403 11 00, 3403 19 10, 3403 19 20, 3403 19 80, 3403 91 00, 3403 99 00 CN kodlarına giren enerji ürünleri,
- 3814 00 90 CN kodu kapsamına giren ürünler ve
- 3826 00 90 CN kodu kapsamına giren ürünler

Söz konusu önlemler Özel Tüketim Vergileri Kanununda belirtilmiş olup, bu malların ticari hareket halindeyken, hacimlerinden bağımsız olarak konteynerlerde veya ISO tanklarında ambalajsız ürün olarak taşındığında, üretimi, işlenmesi, depolanması ve taşınması ile ilgilidir. Konuya ilişkin Hırvatistan Gümrük İdaresinin bildirimini

(<https://carina.gov.hr/featured/notice-to-businesses-and-individuals-who-trade-or-factually-or-legally-dispose-with-the-energy-products-which-are-not-covered-by-emcs-6742/6742>)

bağlantı adresinde detaylandırılmaktadır.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur: (<https://teknikengel.gov.tr/>).

Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri Mülkiyet Hakları

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB patentinden ve kayıtlı Avrupa Birliği tasarımlarından sorumlu AB kuruluşudur. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Hırvatistan, Avrupa Patent Organizasyonu üyesidir ve bu alandaki en önemli uluslararası anlaşmaların imzacısıdır. Ulusal Fikri Mülkiyet Hakları sistemini koordine etmekten ve haklar vermekten sorumlu merkezi organ, Hırvatistan Cumhuriyeti Devlet Fikri Mülkiyet Ofisi'dir (SIPO)

SIPO, sınai mülkiyet haklarının verilmesi için süreçleri (patentler, ticari markalar, endüstriyel tasarımlar, coğrafi işaretler ve menşe isimleri, yarı iletken ürünlerin topografyaları) yürütmekte, telif hakkı ve telif hakkı ile ilgili haklarla bağlantılı olarak belirli görevlerin yerine getirmektedir.

SIPO, yukarıda belirtilen görevlere ek olarak, fikri mülkiyet alanında bilgi ve hizmetlerin sağlanması, fikri mülkiyet haklarının uygulanması için diğer kurumlarla işbirliği ve inovasyon faaliyetinin yanı sıra ekonomik ve Ar-Ge kuruluşları ile işbirliğinin desteklenmesi alanlarında faaliyet göstermektedir.

Hırvatistan fikri mülkiyet hakları (IPR) mevzuatı, Patent Yasası, Ticari Marka Yasası, Endüstriyel Tasarım Yasası, Ürün ve Hizmetlerin Coğrafi Göstergeleri Yasası, Entegre Devrelerin Düzen Tasarımının Korunması Yasası ve Telif Hakları ve İlgili Haklar Yasasını kapsamaktadır. Devlet Fikri Mülkiyet Ofisinin web sitesi üzerinden söz konusu yasaların metinlerine erişim mümkün bulunmaktadır. (<https://www.dziv.hr/en/ip-legislation/national-legislation/>).

Sınai mülkiyet hakları alanındaki kurallara göre Ofis nezdinde başvuruları yapabilmek için gerekli olan formlar aşağıdaki bağlantı adresinde yer almaktadır:

<https://www.dziv.hr/en/forms-and-publications/forms/>

Dağıtım Kanalları

Ülke nüfusunun%20'sinden fazlasını barındıran ve merkezi konuma sahip olan başkent Zagreb, ülkenin birincil dağıtım merkezidir. Split ve Rijeka liman şehirleri de önemli dağıtım noktalarıdır ve ülkenin doğusunda yer alan Osijek, bölgesindeki en büyük ve en önemli dağıtım noktasıdır. Hırvatistan'ın coğrafi konumu, limanlara erişimi ve iyi gelişmiş karayolu ulaşım sistemi ile özellikle eski Yugoslavya ülkelerine yönelik bölgesel bir dağıtım noktası olma konusunda avantajlara sahiptir.

Hırvatistan'da tahmini olarak 7.500 perakende satış mağazası (kiosklar, küçük mağazalar ve açık pazarlar dahil) bulunmaktadır. Son yıllarda yeni geliştirilen alışveriş merkezleri (Importanne, King Cross, Kaptol Centar, Avenue Mall, City Centar One, West Gate, Garden Mall ve Arena Centar gibi Zagreb), modernize edilmiş veya yeni kurulan yerel süpermarket ve

perakende zincirleri (Konzum, Dinova-Diona, Prehrana, Plodine gibi) ve yabancı zincirler (Bipa, DM, Metro, Bauhaus, Kaufland, Lidl ve Interspar gibi) pazarda baskın oyuncular haline gelmiştir. 2021'de Hırvatistan'daki en büyük 47 perakendecinin toplam geliri, 2020'ye kıyasla %8,4 oranında artış kaydederek 5,7 milyar avro olmuştur.

Ülkede uluslararası çevrimiçi alışveriş özellikle AB üyeliğinden sonra oldukça artmış olup, Covid-19 pandemisi bu süreci hızlandırmıştır. Ülkede 2020 yılında 2,1 milyon kişi çevrimiçi alışveriş gerçekleştirmiştir

COVID-19 salgını, e-ticaret kullanımını zorunlu kılmış olup, perakendecilerin e-ticaret platformlarını geliştirdikçe ve kullanıcıların konsept ile aşinalığı arttıkça bu eğilimin daha da gelişmesi beklenmektedir.

En büyük 100 Hırvat çevrimiçi mağazasının e-ticaret net satışları, 2021'de yaklaşık 851 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Ekupi.hr, 2021'de Hırvatistan'da net satışlara göre en iyi çevrimiçi mağazalar listesinin başında yer almıştır. Hırvat pazarındaki diğer büyük ve önde gelen oyuncular, bauhaus.hr, pevex.hr, sancta-domenica.hr ve konzum.hr olmuştur. Hırvatistan'daki en büyük 5 çevrimiçi mağaza, 2021'deki en iyi 100 çevrimiçi mağazanın net satışlarının %23'ünü oluşturmuştur. (Statista)

Hırvat Danışmanlık şirketi tarafından hazırlanan Hırvatistan E-Ticaret 2022 Yılı Raporuna göre, çevrimiçi alışveriş trendi yeniden yükselişe geçmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların yaklaşık %68'i ayda en az bir kez çevrimiçi alışveriş gerçekleştirmektedir. Çevrimiçi müşteriler arasında çoğunluğu X kuşağı oluşturmaktadır. Çevrimiçi alışverişlerde en büyük pay moda (%39) segmentinde kaydedilirken, bunu elektronik (%14), güzellik ve sağlık (%12) ve ev ve bahçe ürünleri (%12) izlemektedir.

Bir alışveriş sepetinin ortalama tutarı da artış kaydederek 83 avroya ulaşmıştır. Bu değer, moda segmentinde ortalama 64 avro, elektronik segmentinde 136 avro ve ev ve bahçe segmentinde 155 avro tutarındadır.

Söz konusu rapora göre Hırvat tüketicilerin en çok alışveriş yaptığı yerli ve yabancı web mağazalarının payına bakıldığında, toplam satın alma değerinin yalnızca %10'unun yabancı web mağazalarına, yani sınır ötesi alışverişlere gittiği görülmektedir. En çok satın alma yapan yabancı web mağazası AliExpress olup, ortalama satın alma değerinin sadece 23 avro olduğu tespit edilmiştir.

Tüketici Tercihleri

Yugoslavya'nın dağılmasının ardından ülkenin geçirdiği pazar ekonomisine geçiş ve özelleştirme süreci neticesinde sosyo-ekonomik çevrede ortaya çıkan dinamik gelişmelerden dolayı Hırvat tüketicilerin değerleri ve yaşam şekilleri de değişmiş, buna bağlı olarak satın alma ve tüketim alışkanlıkları da dönüşüm geçirmiştir.

2021 yılında Tüm AB Üye Devletlerinin hanehalkı tüketiminde artış kaydedilmiş olmakla birlikte en yüksek artışlar Hırvatistan'da kaydedilmiştir. 2021'de hanehalkı tüketim

harcamalarının GSYİH'ya oranı Hırvatistan %70,4 ile Yunanistan'ın ardından AB ülkeleri arasında ikinci sırada yer almaktadır.

Hırvat tüketicilerin bütçe harcamalarında önemli yer tutan kalemler şöyledir: (Eurostat)

- Gıda ve alkolsüz içecekler: %20,8
- Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar: %19,5
- Rekreasyon ve kültür: %8,3
- Restoranlar ve oteller: %8,1
- Ulaşım: %7,4
- Alkollü içkiler ve tütün mamulleri: %7,3
- Sağlık: %5,3
- Mobilya ve ev gereçleri: %5,1
- İletişim: %5,0
- Giyim ve ayakkabı: %3,9
- Eğitim: %1,1
- Diğer mal ve Hizmetler: %8,4

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Hırvat tüketiciler fiyat-kalite dengesine önem vermekte olup, fiyata karşı duyarlı ve piyasaya yeni giren markalara karşı mesafelidir. Bu bağlamda, reklam-tanıtım faaliyetleri etkili olmaktadır. Gıda ürünlerinde doğal ya da organik ürünlere talep artan alım gücü ile birlikte artış kaydetmektedir.

Hırvatistan pazarına yönelmeyi hedefleyen firmalarımızın pazara giriş öncesi bir masa başı pazar etüdü ve yerinde pazar araştırması gerçekleştirerek ülkede ürünlerini en iyi şekilde hangi kanallardan pazarlayabileceklerini belirlemeleri önemli bir husustur. Pazara girişte ise yerel ve güvenilir, uzman bir acenta/distribütörle çalışılmasında fayda görülmektedir.

Ülkenin rekabetçi piyasasında satış sonrası hizmet, yedek parça temini ve hizmeti yapacak kalifiye işgücünün sağlanmasına önem verilmektedir. Hemen hemen her ihraç pazarında olduğu gibi satış sonrası hizmet ve ürünle ilgili dağıtımçı firmaya satış destekleyici olanaklar sunmak Hırvatistan'da da başarının ön koşullarından biridir. Pazarda uygun fiyat- kaliteli ürün temini, alıcı ile yakın temas, tanıtım faaliyetleri başarıyı etkileyen diğer önemli unsurlardır.

Kamu İhaleleri

Kamu İhale Kanunu, AB mevzuatı ile tamamen uyumludur. (<http://www.javnanabava.hr/default.aspx?id=3990>) AB'nin kamu alımlarını düzenleyen iki direktifi (Klasik alımları düzenleyen 2014/24/AB sayılı Direktifi ile su, enerji, ulaştırma ve posta sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşların yapacakları sektörel alımları düzenleyen 2014/25/AB sayılı Direktif) esas alınarak hazırlanmıştır.

Hırvatistan'da kamu alımları ile ilgili kurumlar, Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı bünyesindeki Ticaret ve Kamu Alımları Politikası Müdürlüğü, imtiyazlar için Maliye Bakanlığı, Kamu-Özel İşbirlikleri için Kamu-Özel Ortaklığı Ajansıdır.

Kamu ihale süreçleri Elektronik Kamu İhale sayfası üzerinden yürütülmektedir.
(<https://eojn.nn.hr/Oglasnik/>)

Bu sayfadan kayıt yaptırılması, ihale belgelerine erişim sağlanması ve indirilmesi, ihale makamı ile iletişim, teklif gönderme, ESPD formunun indirilmesi, e-complaint erişimi mümkün bulunmaktadır.

Kamu İhale süreçlerine ilişkin ayrıntılı bilgiye <http://www.javnabava.hr/userdocsimages/userfiles/file/Razne%20publikacije/ENG%20Manuals%20and%20publications/Public%20Procurement%20summary.pdf> bağlantı adresinden erişim sağlanması mümkün bulunmaktadır.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Hırvatistan'da 2020 itibariyle nüfusun %42,5'i kırsal bölgelerde yaşamaktadır. Hırvatistan topraklarının %63'ünü kırsal bölgeler oluşturmaktadır. Nüfusun %42,5'i, yani 1,7 milyon kişi kırsal bölgelerde yaşamaktadır.

Ülkede toplam 1,5 milyon hektar tarım arazisi bulunmakta olup, bunun yaklaşık %68'lik kısmı ekilebilir arazidir. Farklı iklim ve toprak yapısını barındırması nedeniyle ülkede çok geniş yelpazede tarımsal üretim yapılmaktadır. Ülkenin Sırbistan'a kadar olan uzanan doğuda yer alan Slavonya bölgesi uzun yıllardır ekilmeyen tarım arazilerine sahip olup, özellikle organik tarım üretim merkezi yapılması açısından elverişlidir.

Hırvatistan buğday, mısır, kümes hayvanları, yumurta ve şarap üretiminde kendi kendine yeterli durumdadır, 2021 yılı itibariyle üretim 2,7 milyar avro tutarında olup, bunun %60,2'sini tarım, geri kalanını hayvancılık oluşturmaktadır. Üretim çiftliklerinin %69,5'i 5 hektarın altında araziye sahipken, çiftliklerin %32,7'sinin sahibi 64 yaşın üzerindedir.

Tarım, Orman ve Balıkçılık sektörünün ülkede yaratılan katma değer içerisindeki payı 2020 itibariyle %3,9, toplam istihdamdaki payı %6,1, ülkenin dış ticaretindeki payı ise yaklaşık %5'dir. Sektörde 2.000'in üzerinde kayıtlı şirket olup, 46.500 civarında istihdam yaratılmaktadır. Tarım alanlarının %80'i özel aile çiftlikleri şeklinde işletilmektedir.

Ülkede 134.000 çiftlik olup, çiftliklerin ortalama büyüklüğü 11 hektardır. Bunların %70'i 5 hektardan küçüktür.

Hırvatistan tahıllar, yağlı tohumlar ve balık ürünlerinde dış ticarete fazla vermektedir. En büyük açık ise et, süt ve yumurta, hayvan yemi, meyve ve içecek ürünlerinde verilmiştir.

01/07/2013 tarihinde AB üyesi olan Hırvatistan, Avrupa Birliği Tarım Politikası'na tabidir. Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşması ve Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikaları ile uyum sağlamayı hedefleyen Hırvatistan bu amaçla; tarım sektöründe özelleştirme yoluyla aile tipi çiftliklerin yaygınlaştırılmasına önem vermektedir.

Tablo 1: Ekilebilir Alan (Hektar)

	2017	2018	2019	2020	2021	%Pay (2021)
Ekilebilir Alan	815.323	803.902	822.809	888.928	856.738	100,0%
Hububat	461.483	459.703	490.908	535.840	519.818	60,67%
Baklagil	2.575	2.542	2.512	1.895	2.214	0,26%
Kök ve yumru bitkiler	29.949	23.810	21.690	20.793	19.478	2,27%
Endüstriyel bitkiler	187.826	187.033	170.492	182.874	171.992	20,08%
Sebze	9.791	10.027	8.963	8.748	8.664	1,01%

Yeşil yem	100.928	94.864	102.388	109.450	107.440	12,54%
Nadasa bırakılan alan	22.060	25.218	25.155	28.865	26.625	3,11%
Çiçek ve süs bitkileri	315	300	300	186	181	0,02%
Tohum bitkileri	396	405	401	277	326	0,04%

Kaynak: Hırvat İstatistik Kurumu

2022 yılı sonu verilerine göre, Hırvatistan'ın 422 bin adet büyükbaş, 931 bin adet domuz, 615 bin adet küçükbaş hayvan ve yaklaşık 10,4 milyon kanatlı hayvan kapasitesine sahiptir.

Ülkede orman arazileri toplamı 1,9 milyon hektar olup, orman arazilerinin 3/4'ü halen devlet mülkiyetinde bulunmaktadır. Hırvatistan'ın yüksek kalitede kereste üretim potansiyeli ve su rezervleri mevcuttur.

Hırvatistan oldukça gelişmiş bir balıkçılık ve balık işleme endüstrisine sahiptir. Deniz ve tatlı su balıkçılığı savaştan olumsuz etkilenmiştir. 1992'den sonra deniz balıkçılığında iyileşme kaydedilmiştir; aynı iyileşme potansiyel bulunmasına rağmen, henüz tatlı su balıkçılığında kendini gösterememiştir. 2021 yılı itibarıyla 85.341 ton deniz balığı ve deniz ürünleri üretimi yapılmaktadır.

Tablo 2: Tarım Ürünleri Satışlar (1.000 Avro)

Ürün	2021	2022
Hububat	320.812	435.893
Kuru baklagiller	9	16
Patates	14.562	20.049
Yağlı tohumlar	158.109	182.441
Şeker pancarı ve şeker pancarı tohumları	22.434	19.466
İşlenmemiş tütün	13.812	14.098
Yem bitkileri	5.998	6.697
Kesme çiçekler ve çiçek tomurcukları	18	48
Parfümeri, eczacılık ve benzeri amaçlarla kullanılan bitkiler	5.049	8.895
Diğer sebzeler, taze, kavun ve karpuz	36.405	50.442
Ekim materyalleri	2.952	3.379
Üzüm	6.557	12.353
Diğer meyveler, sert kabuklu yemişler ve benzeri çekirdekli meyveler	19.290	25.802
Şarap	70.405	86.988
Zeytinyağı	3.478	4.629
Sığır, canlı	138.254	171.071
Çiğ inek sütü	148.449	190.958
Atlar, eşekler, katırlar ve bardolar, canlı	883	1.084
Koyun ve keçiler, canlı	1.940	2.260
Çiğ koyun ve keçi sütü	5.654	5.027
Domuzlar, canlı	129.421	183.378
Kümes hayvanları, canlı	79.030	99.726

Tavuk yumurtası	40.256	55.975
Diğer yetiştirilen hayvanlar, canlı	21	36
Yetiştirilen hayvanların ürünleri	1.368	2.238
Ham postlar ve deriler (koyunlarınki hariç)	63	153
Toplam	1.225.229	1.583.100

Sanayi

Hırvatistan'da imalat sanayii, ülke ekonomisinin gelişmesinde ve büyümesinde önemli bir rol oynamaktadır. İmalat sanayinin, toplam ekonomi içindeki payı azalmış olsa da Hırvatistan ekonomisi için ürettiği katma değer ve ihracattaki ağırlığı ile önemini korumaktadır. Ülkede üretimin %42'si ihraç edilmektedir.

İmalat sanayinde 2022 yılı sonu itibariyle 25.333 kayıtlı işletme faaliyet göstermekte olup, bu işletmelerin 15.464'ü aktif işletmelerdir. Söz konusu işletmelerin mal ve hizmet satın alımlarının toplam değeri yaklaşık 20,5 Milyar avro seviyesindedir.

İmalat Sanayi işletmelerinin %78'i çok küçük ölçekli (10 kişiden az kişi çalıştıran) %15,5'i küçük ölçekli (10-49 kişi çalıştıran) %4,5'i orta ölçekli (50-249 kişi çalıştıran) ve %1'i büyük ölçekli (250'den fazla kişi çalıştıran) işletmelerdir.

İmalat Sanayinin Alt Sektörlere Göre Dağılımı;

Brüt katma değer bazında incelendiğinde 2021 yılı itibariyle imalat sanayi içinde en büyük sektörler gıda ürünleri imalatı (%17,8), Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (%12,8), Mineral Ürünler İmalatı (%7), Eczacılık Ürünleri İmalatı (%6,2), Makine ve Ekipman İmalatı (%5) olarak sıralanmaktadır.

Tablo 3: İmalat Sanayi Toplam Satışlar ve İhracat 2021 (1.000 Avro)

İmalat Kolu	Toplam Satışlar	Pay	İhracat	Pay
Gıda ürünlerinin imalatı	3.229.132	20,3%	841.056	10,1%
İçeceklerin imalatı	747.567	4,7%	149.721	1,8%
Tütün ürünleri imalatı	37.724	0,2%	6.865	0,1%
Tekstil ürünlerinin imalatı	146.873	0,9%	112.030	1,3%
Giyim eşyalarının imalatı	289.637	1,8%	234.755	2,8%
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	269.737	1,7%	236.425	2,8%
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	770.149	4,8%	485.655	5,8%
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	538.182	3,4%	287.300	3,4%
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	421.664	2,6%	191.798	2,3%
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	1.313.527	8,3%	536.301	6,4%
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	673.456	4,2%	383.961	4,6%
Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	745.778	4,7%	653.725	7,8%
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	747.586	4,7%	438.835	5,3%

Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	1.138.244	7,2%		614.242	7,4%
Ana metal sanayii	378.300	2,4%		335.261	4,0%
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	1.292.931	8,1%		819.653	9,8%
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	-	0,0%		-	0,0%
Elektrikli teçhizat imalatı	216.049	1,4%		154.050	1,8%
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	836.130	5,3%		659.448	7,9%
Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	652.588	4,1%		560.492	6,7%
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	149.289	0,9%		125.941	1,5%
Mobilya imalatı	-	0,0%		-	0,0%
Diğer imalatlar	296.084	1,9%		127.956	1,5%
Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	420.710	2,6%		264.061	3,2%
Toplam	127.942	0,8%		42.582	0,5%

İmalat sanayi ve ihracat içerisinde en yüksek pay gıda sanayine ait olup, sektörde 3.370'in üzerinde şirkette 59.300'den fazla kişi istihdam edilmektedir.

Hırvatistan gemi üretiminde dünya sıralamasında beşinci sırada yer almaktadır. Pula (Uljanik) Split (Brodosplit) ve Trogir (Brodotrogir)'de birer tane ve Rijeka'da iki tane (Kraljevica ve 3 Maj) olmak üzere beş büyük tersane bulunmaktadır. Bu tersanelerde her tür deniz ulaşım aracı sondaj platformu tanker ve savaş gemisi üretilme imkanı bulunmaktadır.

Gemi inşa sektörü, hem son on yılda istihdamdaki payı (%2 -%5; alt yüklenicilerle beraber %10'a kadar) hem de GSYİH payı (%0,8) açısından Hırvatistan'ın en önemli sanayi sektörlerinden birisidir. Sektörün ihracattaki payı %10-15 arasında değişmektedir.

Gemi inşası faaliyetlerinin büyüklüğü ve karmaşıklığı nedeniyle, çok sayıda küçük ve orta ölçekli işletme, alt sözleşmeler temelinde doğrudan bu sanayi sektörüne bağımlıdır. Bu sanayi kolu, büyük tersanelerin bulunduğu bölgelerde önemli bir istihdam kaynağı oluşturmaktadır. Diğer taraftan sektörde verimlilik ile ilgili sorunlar olup, hükümet son olarak bazı tersanelerin banka borçlarına devlet garantisi tesis edilmesi kararını almıştır.

Tersanelerde çalışan işçi sayısı ve halihazırda yüksek seyreden işsizlik oranı dikkate alındığında yeniden yapılandırma ve özelleştirme çalışmalarının makro ekonomik dengeler açısından da hassasiyet taşıdığı değerlendirilmektedir

Ülkenin geleneksel olarak güçlü olduğu sektörlerden olan ilaç sektörü ihracatta da önemli bir paya sahiptir. Ar-Ge faaliyetleri sektörde yoğun olarak gerçekleştirilmektedir. Ülkedeki en büyük ilaç üretici firması Pliva 2006 yılında Barr Pharmaceuticals Inc (ABD'li firma) tarafından satın alınmıştır. Sektörde 49 firma faaliyet göstermekte olup, sektörün ihracattaki payı %8 seviyesindedir.

Adriyatik kıyısında ülkenin karasuları içinde bulunan petrol yataklarının işletilmesi ve geliştirilmesi konusuna özel önem verilmektedir. İmalat sanayi içerisinde petrol ürünleri önemli konumunu korumaktadır. Sisak ve Rijeka petrol rafinerileri iç pazara ilave olarak özellikle bölge ülkelerine ihracat yapmaktadır.

Adriatik Petrol Hatları sistemi (JANAF) petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı yapmakta olup, Krk adasındaki Omišalj'deki petrol terminalini Rijeka ve Sisak'taki Hırvat rafinerilerine bağlamaktadır. Petrol boru hatlarının toplam uzunluğu 759 km'dir ve bunun 610 km'si Hırvatistan'dadır.

Hırvatistan'da Krk adası açıklarındaki LNG terminalinin resmi açılışı 29 Ocak 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Yeni Omisalj-Zlobin boru hattıyla Hırvatistan'ın gaz taşıma sistemine bağlanan terminalin yıllık depolama kapasitesi 2,6 milyar metreküptür (bcm). Terminalin Hırvatistan'ın enerji kaynaklarını çeşitlendirmenin ve enerji güvenliğini artırmanın yanı sıra, Orta ve Güneydoğu Avrupa bölgesindeki diğer ülkelere de benzer faydalar sağlaması beklenmektedir. İlk yüzer terminal, Krk adasındaki kara terminali tamamlanana kadar kullanılacaktır. Söz konusu terminalin kapasitesi önümüzdeki üç yıl için rezerve edilmiştir. Hırvat Hükümeti 18.08.2022 tarihinde Zlobin-Bosiljevo doğalgaz boru hattının inşasına ve kapasitesinin 2 katına (yılıda 6,1 milyar metreküpe) çıkarılabilmesi için Krk'taki LNG terminalinin modernizasyonuna 180 milyon avro yatırım yapmaya karar verdiğini açıklamıştır. Bu tutarın 25 milyon avrosu Krk LNG terminalinin kapasitelerinin yükseltilmesi için, 155 milyon avroluk kısmı ise gaz tedarik ağının genişletilmesi için ayrılacaktır.

Ülkenin geleneksel olarak güçlü olduğu sektörlerden olan ilaç sektörü ihracatta da önemli bir paya sahiptir. Ar-Ge faaliyetleri sektörde yoğun olarak gerçekleştirilmektedir. Ülkedeki en büyük ilaç üretici firması Pliva 2006 yılında Barr Pharmaceuticals Inc (ABD'li firma) tarafından satın alınmıştır. Sektörde 49 firma faaliyet göstermekte olup, sektörün ihracattaki payı %8 seviyesindedir.

Ülkenin geleneksel olarak güçlü olduğu sektörlerden olan ilaç sektörü ihracatta da önemli bir paya sahiptir. Özellikle jenerik ilaçlarda PharmaS, Belupo, Fidifarm ve JGL gibi şirketler ülke ilaç piyasasındaki en önemli oyuncular olup, bu şirketler ABD ve diğer AB ülkelerine ihracat yapmaktadır.

Hırvatistan'daki farmasötik müstahzarların üretimi, güçlü bir büyüme eğilimine ve tüm endüstrinin üretimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Hırvatistan'da ilaç sektörü 48 şirkette 5.338 kişiyi istihdam etmektedir. Bu sektörde özellikle Zagreb şehri ve Zagreb Eyaleti, Primorje-Goraki Kotar, Koprivnica-Krizevci ve Sisak-Maslina Eyaletlerinde kümelenme faaliyetleri mevcuttur.

Ülkede ilaç piyasasının hacmi yaklaşık 700 milyon avro olup, toplam ihracatın yaklaşık %6,7'sini ilaç sanayii oluşturmaktadır.

Hizmetler

Turizm, Hırvatistan ekonomisinin yeniden yapılanmasında önemli rolü olan bir sektördür. Konaklama ve yemek hizmetleri sektöründe Aralık 2022 itibariyle 86.192 kişi çalışmakta olup, Hırvatistan'daki toplam çalışan nüfusun yaklaşık %7'sine istihdam olanağı sağlamaktadır.

Ülkenin 2021 yılı itibariyle yatak kapasitesi 1.1 milyon yatak olup, bu kapasitenin %15,2'si otellerde, %60,4'ü evlerde, %24,4'ü kamplarda bulunmaktadır. Mevcut otel kapasitesinin sadece %44', 4 ve 5 yıldızlı otellerde bulunmaktadır. Turizm konaklamalarının %85'i Haziran-Eylül döneminde gerçekleşmektedir.

Yatak kapasitesinin %95'i Adriyatik kıyısındaki tesislerde bulunmaktadır. 1.800 km'lik Adriyatik sahil şeridinde 1.185 adası ve Akdeniz iklimi ve doğal güzelliği ile başta Avrupa'nın yoğun turist gönderen bölgelerine ulaşım kolaylığı bu sektörün gelişme potansiyelini ortaya koymaktadır. Son yıllarda ülkede deniz turizmi ve marina kapasitesi oldukça gelişmiştir.

2020 yılında pandemi nedeniyle gerileyen turizm gelirleri, 2021 yılında geçen başarılı bir sezon nedeniyle büyük ölçüde toparlanmıştır. 2022 yılında 17,8 milyon turist Hırvatistan'ı ziyaret ederek 90 milyon geceleme sayısı gerçekleştirmiştir. Bu rakamlar, 2021'in aynı dönemine kıyasla sırasıyla %39,1 ve %28,3'lük artışı ifade etmektedir.

Turizm sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin halihazırda karşı karşıya olduğu en büyük zorluklar, karlılıktaki düşüş ve ciddi personel krizi olup, bu da yatırım düzeyinde ve katma değerde ve hizmet kalitesinde düşüşe yol açmaktadır. Ülkede yabancı işçi çalıştırma izinleri konusundaki ağır işleyen bürokrasi ve karmaşık mevzuat personel kapasitesinin dışarıdan işçi getirilerek iyileştirilmesinin önündeki bir engel olarak durmaktadır.

Hırvatistan coğrafi konumu itibariyle Kuzey-Güney Avrupa ve Doğu-Batı Avrupa geçiş yollarının üzerinde bulunmaktadır Batı Avrupa'yı Karadeniz'e ve Doğu Avrupa ile Baltık ülkelerini Akdeniz'e ulaştıracak iki önemli karayolu koridoru Hırvatistan'dan geçmektedir. Ülkede mal taşımalarının yaklaşık %68'i karayolu, %12'si deniz yolu ve %13'ü demiryolu ve %7'si boru hatları üzerinden yapılmaktadır. Sektörün GSYİH içerisindeki payı %4,5 olup, istihdam içerisindeki payı %7,3 seviyesindedir.

Hırvatistan bölgedeki en gelişmiş karayolu taşımacılığına sahip ülkedir. Dünya Ekonomik Forumu Küresel Rekabetçilik Endeksine göre Hırvatistan Karayolu Altyapısının Kalitesi kriterine göre 141 ülke arasında 13. sırada yer almaktadır.

Karayollarının uzunluğu 26.960 km olup, 1.417 km uzunluğundaki kısmı otoyol olarak inşa edilmiştir. Ülkenin nüfus ve büyüklüğü dikkate alındığında otoyol uzunluğu bakımından Güneydoğu Avrupa'da ilk sırada yer almaktadır. Otoyol altyapısı 1990'lı yıllar ve 2000'li yılların başında büyük ölçüde geliştirilmiştir. Demiryollarının uzunluğu 2.617 km'dir.

Deniz taşımacılığının Hırvat ekonomisine katkısı 1990'dan bu yana düşüş kaydetmesine rağmen ülkenin coğrafi yapısı ve konumu nedeniyle sektör ülke ekonomisi için büyük önem taşımaktadır. Toplam sayısı 350'ye ulaşan limanların sadece 6 tanesi uluslararası taşımacılığa uygundur. Bu limanlar Rijeka, Zadar, Şibenik, Split, Ploçe ve Dubrovnik'te yer almaktadır.

Ülkede yedi uluslararası (Zagreb Split, Dubrovnik, Zadar, Rijeka, Pula ve Osijek) ve çok sayıda küçük havaalanı bulunmaktadır. Havaalanları mülkiyetinin %55'i devlete geri kalanı ise yerel idarelere aittir. Havaalanlarının çoğunda yolcu salonlarının ve peronların genişletilmesi ve modernizasyonu ayrıca yeni ekipmanla donatılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

AB'nin ulaştırma ve rekabet başlıklarındaki mevzuatına uyum sağlanmasını teminen Hırvat Demiryolları İdaresi altyapı vagon yolcu ve yük taşımacılığı faaliyetinde bulunan 4 ayrı şirket şeklinde yeniden yapılandırılmıştır.

Hırvatistan'da ulaştırma sektöründe halihazırda 20 milyar HRK'dan fazla değere sahip bir dizi altyapı projesi uygulanmaktadır. Yatırımların önümüzdeki dönemde de devam etmesi beklenmekte olup, 2021-2027 döneminde ulaşım altyapısının inşası ve yenilenmesi için 45 milyar HRK daha yatırım yapılması planlanmaktadır.

Bu kapsamda öncelik Hırvatistan'daki eski demiryolu altyapısının modernizasyonuna verilecektir. Özellikle aşağı hattın ve X Koridorundaki güzergahların tamamlanmasına hedeflenmektedir. Diğer yatırım alanları, karayolları altyapısının geliştirilmesi, liman yatırımları, gemi filosunun yenilenmesi, havaalanı altyapısının geliştirilmesi, broadband internet altyapısının geliştirilmesi olarak belirlenmiştir.

Bu projelerin çoğu AB fonları, özellikle 2021-2027 dönemi için yeni Operasyonel Program, CEF (Connecting Europe Facility) Avrupa Kurtarma Planı, yani Kurtarma ve Dayanıklılık Mekanizması aracılığıyla ortaklaşa finanse edilecektir.

Tüm bu yatırımların, ekonomik ve sosyal büyüme için son derece önemli olan Hırvatistan genelinde ulaşım altyapısının daha da geliştirilmesini sağlayacağı, gelişmiş ulaşım altyapısının ise, mal ticaretini ve sağlık, turizm ve diğer hizmetlere daha iyi erişimi sağlayan bir bölgesel kalkınma aracı olacağı dile getirilmektedir.

Madencilik

Hırvatistan'da maden kaynakları sınırlıdır. Kömür ve diğer madenler (boksit) 1970'lerde ve 1980'lerde kapatılmıştır. İnşaatta hammadde olarak kullanılan (çakıl, kum, marn, inşaat kayaları) önemli metal olmayan mineral kaynakları bulunmaktadır.

Hırvatistan'ın maden kaynakları, inşaat mühendisliğinin yanı sıra petrol, kimya, cam, seramik, yanmaz cam ve tuğla endüstrilerinde ihtiyaç duyulan maden cevherlerinin çıkarılmasına ve işlenmesine olanak sağlamaktadır.

Enerji dışı katı mineral kaynaklarının yaklaşık 400 çıkarma alanı vardır. Bunların çoğu taş ocakları (yaklaşık %87, bunların %20'si doğal taş ve %67'si agrega) ve geri kalanı (yaklaşık %13) endüstriyel minerallerin açık ocaklarıdır.

Hırvatistan petrol ve gaz dahil olmak üzere doğal enerji kaynakları ve rüzgar, hidroelektrik ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının bir çoğu bulunmaktadır. Ayrıca denizden büyük miktarlarda tuz çıkarılmakta ve işlenmektedir.

Enerji

2021 yılında, Hırvatistan Cumhuriyeti'ndeki toplam birincil enerji üretimi 214,5 PJ olarak gerçekleşmiştir; bunun %29,8'i hidroelektrikten, %33,2'si yakacak odun ve biyokütle kaynaklarından, %12,3'ü doğal gaz, %12'si ise ham petrolden, %12,7'si ise yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilmiştir. 2021 yılında toplam birincil enerji üretimi bir önceki yıla göre %9,3 artış kaydetmiştir. Yenilenebilir kaynaklardan (rüzgar, güneş, biyogaz, sıvı biyoyakıtlar ve jeotermal enerji) enerji üretimi %16,6 artış göstermiştir.

Aynı yıl enerji tüketimi ise 2020 yılına göre %7,9 oranında artarak 270,3 PJ olarak gerçekleşmiştir. Nihai enerji tüketiminde sanayi %15,0 (43,7 PJ), ulaşım %32,3 (94,3 PJ) ve diğer sektörler %52,7 (153,5 PJ) pay almıştır.

Tablo 4: Hırvatistan'ın Birincil Enerji Üretimi (PJ)

	2019	2020	2021	2021 Pay (%)
Odun ve Biyokütle	62,79	64,34	71,20	33,2%
Ham Petrol	30,13	26,98	25,81	12,0%
Doğalgaz	36,13	29,89	26,39	12,3%
Su	51,54	51,62	63,93	29,8%
Isı	0,61	0,61	0,67	0,3%
Yenilenebilir Kaynaklar	19,51	22,76	26,53	12,4%
Toplam	200,71	196,20	214,52	100,0%

Kaynak: Hrvoje Pozar Enerji Enstitüsü 2021 Yıllık Raporu

2016-2021 yılları arasındaki altı yıllık dönemde birincil enerji üretimi Hırvatistan'da yıllık ortalama %1,6 oranında azalmıştır. Doğal gaz, ham petrol ve hidroelektrik üretiminde düşüş eğilimi kaydedilirken, diğer birincil enerji türlerinin üretimi artmıştır.

Hırvatistan'da yıllık enerji tüketiminin yaklaşık %52,9'u ithal edilmektedir. Ülkenin 2020 itibarıyla enerji ithalatı 14 milyar HRK seviyesindedir. (Yaklaşık 1,9 milyar avro) Petrol ihtiyacının %80'i, gazın %67'si, elektriğinin %32,5'i ve kömür ihtiyacının %100'ü ithalat ile karşılanmaktadır.

Hırvatistan'ın enerji ithalatında 2016'dan 2021'e kadar olan süreçte yapısal değişiklikler meydana gelmiştir. Petrol ürünleri, doğal gaz, odun ve biyokütlenin payı artarken, elektrik, kömür ve kok ile ham petrolün payı azalmıştır.

Tablo 5: Hırvatistan'ın Enerji İthalatı (PJ)

	2019	2020	2021	2021 Pay (%)
Kömür ve Kok Kömürü	12,82	18,75	21,09	6,6%

Ham Petrol	85,66	83,0	75,22	23,4%
Petrol Ürünleri	113,73	100,79	113,98	35,5%
Doğalgaz	69,40	74,54	80,17	25,0%
Elektrik	32,97	25,53	24,12	7,5%
Biokütle	4,83	5,22	6,49	2,0%
Toplam	329,41	307,82	321,08	100,0%

Kaynak: Hrvoje Pozar Enerji Enstitüsü 2021 Yıllık Raporu

2021 yılında tüm enerji türlerinin ithalatı 2020 yılına göre %4,3 artış kaydetmiştir. Ham petrol ve elektrik ithalatı azalırken, kömür ve kok kömürü, petrol ürünleri, doğalgaz ve biyokütle ithalatı artış göstermiştir. 2016'dan 2021'e kadar Hırvatistan'daki enerji ithalatı yıllık ortalama %1,2 artmıştır.

Ülke, yenilenebilir kaynakların kullanımını artırarak enerji ithalatını azaltma konusunda büyük bir potansiyele sahiptir. Şubat 2020'de, Hırvatistan 2030'a kadar olan dönem için, 2050 yılına kadar uzanan bakış açısıyla Enerji Stratejisi kabul etmiştir. Strateji, enerji güvenliğini artıracak, enerji verimliliğini artıracak, fosil yakıtlara bağımlılığı azaltacak ve yenilenebilir enerji kaynaklarını artıracak çok çeşitli enerji politikası insiyatiflerini içermektedir. Strateji, yenilenebilir enerji kaynaklarının toplam enerji tüketimindeki payı olarak 2016'daki %23,5 seviyesinden 2030'da %32'ye ve 2050'de %46,5 -%56,3'e çıkacağını öngörmektedir.

Hükümet, yenilenebilir enerji kaynağı bağlantılarını 2026'ya kadar en az 800 MW ve 2030'a kadar 2.500 MW artırma hedefiyle şebeke modernizasyonuna yaklaşık 1,4 milyar dolar harcamayı planlamaktadır.

Mayıs 2020'de hükümet, yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimini ve yüksek verimli kojenerasyonu teşvik edecek (Feed-in-Premium) teklifi kabul etmiştir. Söz konusu teşvik mekanizmasının yenilenebilir enerji sektöründe 2 milyar avro tutarında yatırımı tetikleme beklenmektedir.

Ülkede elektrik enerjisi üretimi, dağıtımı ve işletmesi devlete ait olan Hırvat Elektrik Kurumu (HEP)'na bağlıdır. 18 hidroelektrik santraline, 9 termik santrale, Slovenya'daki nükleer santrallerin yarısına ve elektrik dağıtım hatlarına sahip olan HEP, Temmuz 2008'de elektrik piyasasında liberalizasyona geçilmiş ve rekabete açılmış olmasına karşın piyasa koşulları nedeniyle ağırlıklı konumunu halen korumaktadır.

Haberleşme ve Bilişim Teknolojileri

Haberleşme sektörü son on yıldır büyüme göstermektedir. Bu dönemde dijital telefon ve mobil telekom uygulamalarına da geçilmiştir. Ülkede telekomünikasyon ağı tamamen dijitaldir ve Güneydoğu Avrupa'daki en modern ağıdır. Mobil hat sahipliği %100 seviyesini aşmıştır. Hanehalklarının evlerde internete erişim oranı %86 seviyesindedir. Mobil broadband penetrasyon oranı %89,1'dir.

Telekomünikasyon piyasası serbestleştirilmiş olup, ülkede 9 adet sabit telefon hizmeti sağlayıcısı ve 5 adet mobil telefon hizmeti sağlayıcısı faaliyet göstermektedir. Sektörde

piyasaya giriş ve rekabet koşulları Hırvatistan Telekomünikasyon Ajansı tarafından takip edilmektedir.

Hırvatistan'ın telekom pazarına yerleşik telekomünikasyon şirketi Hrvatski Telekom, United Group ve Telekom Austria'nın yerel birimleri hakim olsa da, bir dizi küçük operatör ile birlikte etkili rekabet ortamı mevcuttur. Düzenleyici Hırvat Ağ Endüstrileri Düzenleme Kurumu (HAKOM), bölgesel lisanslamanın yanı sıra ağ erişimini teşvik eden önlemler yoluyla rekabeti artırmaya yardımcı olmaktadır.

Mobil iletişim ağı operatörleri, halihazırda radyo spektrumu kullanma lisanslarına sahip oldukları ve daha önce yalnızca 4G teknolojisi için kullandıkları radyo frekans bantlarını kullanarak, Ekim 2020'de DSS teknolojisi aracılığıyla Hırvatistan Cumhuriyeti'ndeki ilk ticari 5G hizmetini başlatmışlardır.

12 Ağustos 2021 tarihinde HAKOM, ulusal düzeyde 700 MHz, 3.6 GHz ve 26 GHz frekans bantlarının, bölgesel (ilçe) düzeyde ise 3.6 GHz frekans bantlarının atanmasına ilişkin kararlar almış olup, A1 Hrvatska, Hrvatski Telekom ve Telemach Hrvatska 5G şebekesi üzerinden ticari hizmet vermeye başlamıştır.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Hırvatlar iş ortamında profesyonelliklerini sürdürmekle beraber, birkaç temastan sonra daha rahat davranabilmektedir. Selamlaşmalar, sıkı bir el sıkışma ve doğrudan göz teması içermelidir. Görüşme esnasında daima doğrudan göz temasını korumak önemlidir.

İlk toplantılar, tanıtımlar olarak planlanır ve ilk toplantı, gerçek karar vericiden ziyade bir orta yönetici ile yapılabilmektedir.

Dakiklik beklenmekte ve son derece ciddiye alınmaktadır. İş konuşulmadan önce küçük bir tanışma sohbeti beklenmelidir.

Hırvatça Hırvatistan'ın resmi dilidir. Bununla birlikte iş süreçleri İngilizce dilinde genellikle yürütülebilmektedir.

Şirketler, karar alma gücü şirketin tepesinde tutulan hiyerarşik bir yapıya sahip olma eğilimindedir.

Birçok Hırvat öğle yemeğinden sonra şehir dışına gitmektedir, bu nedenle Cuma öğleden sonraları toplantı planlamamakta fayda görülmektedir. Ayrıca Ağustos ayı boyunca birçok işletme kapalı olduğu için bu dönemde iş ziyareti planlanmaması yerindedir.

Mektuplar belirli bir kişiye değil şirkete gönderilmelidir. Bu, adresin gönderildiği kişi ofisten uzakta ise bir mektubun alıkonulmasını engellemektedir.

Hırvatistan gelir düzeyi bakımından AB ortalamasının gerisinde olsa da, Balkan bölgesinde Slovenya'dan sonra en yüksek gelir düzeyine sahip ikinci ülke konumundadır. Hırvat tüketiciler geleneksel perakende mağazalarından alışveriş yaparken yerel markaları tercih etmektedir. Ülkede marka bilinci gelişmiş olup, belirli bir markayla pazarda yer almak isteyen firmaların reklam/tutundurma faaliyetlerine önem vermesi gerekmektedir.

Hırvat pazarı rekabetin yoğun olduğu karmaşık bir pazar olup, sabır gerektiren pazardır. Bu nedenle pazara ilk giriş aşamasında gerçekçi hedefler belirlenmeli ve uzun vadeli düşünülmelidir.

Pasaport ve Vize uygulaması

Hırvatistan 01.01.2023 tarihinde Schengen Bölgesine katılmıştır.

Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir.

Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri ise 180 gün içinde 90 günü aşmamak kaydıyla, Hırvatistan'a yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

Geçerli, çok girişli Schengen vizesi veya Schengen üyesi ülkelerde geçerli oturumu bulunmayan vatandaşlarımızın seyahatleri öncesinde buldukları ülkedeki Hırvatistan Başkonsolosluğu veya Büyükelçilik Konsolosluk Şubesi'nden vize başvurusunda bulunmaları gerekmektedir.

Detaylı bilgiler Hırvatistan'ın Ankara Büyükelçiliğinin aşağıdaki bağlantı adresinde yer almaktadır:

<http://tr.mvep.hr/tr/konzularne/vize/>[SA1]

Para Kullanımı

Hırvatistan 1 Ocak 2023 tarihi itibariyle Euro Bölgesine katılarak daha önce resmi para birimi olan Hırvatistan kunasının kullanımını bırakarak Euro'yu resmi para birimi olarak kabul etmiştir.

Büyük kredi kartı şirketleri Hırvatistan'da temsil edilmektedir. Kredi kartı veya banka kartlarıyla ödeme yapılabilirken, Google Pay gibi elektronik yollarla ödeme kabul eden perakende satış noktalarının sayısı artmaktadır.

Çalışma Saatleri

Hırvatistan'da standart saat dilimi UTC/GMT +1:00 saat olmakla birlikte, Mart sonunda belirlenen bir tarihte 1 saat ileri alınmaktadır.

Çalışma saatleri işyerlerine göre değişmekle birlikte resmi daireler ve firmaların çalışma saatleri için genel uygulama 08:00-16:00 saatleri arasındadır.

Hafta içi günlerde 08.00-20.00 saatleri arasında çalışan mağazalar ve alışveriş merkezleri, Cumartesi günleri genelde 09.00-15.00 (bazıları 09.00-14.00 veya 9.00-20.00) saatleri arasında çalışmaktadırlar. Pazar günleri sadece büyük alışveriş merkezleri açık bulunmaktadır.

Resmi Tatil Günleri (2023)

- 01/ 01/ Yılbaşı
- 06/ 01/ Epifani (Dini Bayram)
- 10/ 04/ Paskalya
- 01/ 05/ İşçi Bayramı
- 30/ 05/ Hırvatistan Milli Günü
- 08/ 06/ Corpus Christi (Katolik Yortusu) (Dini Bayram)
- 22/ 06/ Antifaşizm Mücadele Günü
- 05/ 08/ Milli Şükran Günü ve Zafer Bayramı
- 15/ 08/ Meryem'in Göğe Kabulü (Dini Bayram)
- 01/ 11/ Azizler Günü (Dini Bayram)
- 18/ 11/ Anavatan Savaşı Kurbanları ile Vukovar ve Skabrnja Kurbanlarını Anma Günü
- 25/ 12/ Noel (Dini Bayram)
- 26/ 12/ Aziz Stefen Günü (Dini Bayram)

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Hırvatistan Anayasası yabancı yatırımcılar için çeşitli garantiler sağlamaktadır. Hırvatistan kanunlarına göre yerli ve yabancı yatırımcılar arasında hak ve yükümlülükler açısından herhangi bir fark gözetilmemektedir. Yabancı yatırımcıların kar ve sermaye transferi önünde bir kısıtlama bulunmamaktadır.

Hırvatistan'da yabancı yatırımlar 1 Ocak 1995 tarihinde yürürlüğe giren "İşletmeler Kanunu" ile düzenlenmiştir. Bu kanun uyarınca karşılıklılık ilkesi göz önünde tutularak yabancılara da yerli yatırımcılara tanınan hak ve yükümlülükler ile yasal statü tanınmıştır. Ayrıca, yabancı yatırımcılara ek bazı garantiler de verilmiştir. Buna göre sermaye yatırımı yoluyla elde edilen haklar, kanunla veya başka bir hukuki düzenlemeyle sınırlandırılmamakta, karın serbest transferine sınırlama getirilmemektedir.

Yabancı gerçek ve tüzel kişiler, karşılıklılık esasına bağlı olarak, Hırvatistan'da gayrimenkul satın alabilmektedir. Özel kanunla korunan bazı tarım arazileri ve doğal rezervler istisna kapsamındadır. Ayrıca Karşılıklılık esas AB vatandaşları ve tüzel kişileri için geçerli değildir.

Şirket Kurma Prosedürü

Hırvat vatandaşı gerçek ve tüzel kişiler ile yabancı gerçek ve tüzel kişiler Hırvatistan Şirketler Kanunu çerçevesinde şirket kurabilmektedir. Bu anlamda uygulanan prosedür bakımından yerli ve yabancı ayrımı yapılmamaktadır. Firmalar genellikle kuruluş aşamasında bir Hırvat avukat veya danışmandan destek almaktadırlar.

Yabancı şirketler ve bağımsız tüccarlar, yasanın öngördüğü koşullar altında, Hırvat vatandaşlarına uygulanan tüm hak ve yükümlülüklerle sahip yerli tüzel kişiler olarak kabul edilir. Ancak, Hırvatistan'da bir birim kurmadan Hırvat topraklarında kalıcı olarak faaliyet gösteremezler. Faaliyetler ara sıra gerçekleşen veya tek seferlik performans veya belirli bir iş ise (AB müktesebatına uygun olarak hizmet sağlama özgürlüğü kavramına uygun olarak) kalıcı olarak kabul edilmemektedir.

Şirketler Kanunu çerçevesinde kurulabilecek şirket türleri ve şirket türlerinin Hırvatça kısaltmaları aşağıda yer almaktadır:

- Genel Ortaklık – j.t.d.
- Sınırlı Ortaklık – k.d.
- Komanditer Ortaklık
- Limited Şirket – d.o.o.
- Anonim Şirket – d.d.

Anonim şirket kurmak için en düşük sermaye tutarı 26.544,56 avro iken, bir limited şirket kurmak için asgari sermaye 2.654,46 avrodur.

Hırvatistan'da kurulu şirketlerin %80'i Limited Şirket (d.o.o.) statüsünde bulunmaktadır. Özellikle küçük ve orta ölçekli firmalar Limited Şirket olarak faaliyet göstermekte, bankalar, sigorta şirketleri, büyük ölçekli ticari firmalar ise Anonim Şirket olarak yapılmaktadır.

Hırvatistan E-Devlet Uygulaması altında şirket kurulumuna ilişkin detaylı bilgileri içeren bağlantı adresi şöyledir.

<https://gov.hr/en/establishment-of-a-company/1358>

Şirket kuruluşu işlemlerine yardımcı olmak amacıyla Hırvat hükümeti tarafından bir birim-HITRO.HR kurulmuş olup, anılan birim büyük şehirlerde bulunan Finansal Ajans (FINA)'ların bünyesinde faaliyet göstermektedir. HITRO'nun ülke genelinde 62 ofisi bulunmaktadır. Şirket kurma işlemlerinde girişimcilerin tek bir merkezden yönlendirilmelerini amaçlayan HITRO.HR ofislerinden kuruluş prosedüründe gerekli tüm evraklar temin edilebilmektedir.

HITRO.HR

Tel: 0 800 0080

E-mail: info@hitro.hr; web adresi: www.hitro.hr

<https://www.hitro.hr/en/how-to-start-a-company>

Limited Şirket (d.o.o.) kurulumuna ilişkin bilgiler daha ayrıntılı olarak aşağıda yer almaktadır:

-Şirket Adının Seçimi: Öncelikle şirket için bir isim seçilmelidir. HITRO.hr hizmeti, seçilen veya benzer bir adla bir şirketin zaten mevcut olup olmadığını öğrenmek için mahkeme sicilininin kontrol edilmesine yardımcı olmaktadır. Şirket adının, mahkeme kayıtlarına (court register) ilişkin bağlantı adresi sudreg.pravosudje.hr adresinden kontrol edilmesi mümkündür.

-Belgelerin Noterde Tasdik Edilmesi: Mahkeme siciline başvuru ve ekli bazı belgelerin Noter tarafından tasdikli olması gerekir. İmzaları doğrulanacak tüm kurucular ve diğer kişiler hazır bulunmalıdır. Notere giderken pasaport ve kimlik kartının götürülmesi gerekmektedir. Hırvatça bilmeyen yabancı uyruklu kişiler için mahkeme tercümanının bulunması gerekmektedir. Mahkeme tercümanlarının listesi: <http://www.sudacka-mreza.hr/tumaci.aspx?Lng=en>

-Ücretlerin ödenmesi ve belgelerin sunulması: Mahkeme siciline kayıt başvurusu, diğer tüm gerekli ve noter tasdikli belgelerle birlikte, HITRO.hr'ye sunulmalıdır. Mahkeme ücretlerinin ödenmesi ve ilk depozito ödemesi FINA'nın şubelerinde yapılabilir. Ödeme yapıldıktan sonra, HITRO.hr başvuruyu sonuçlandırmakta ve yetkili Ticaret Mahkemesine elektronik yollarla (e-Şirket) iletmektedir. Gönderilen belgelerin doğru ve eksiksiz olması halinde, Ticaret Mahkemesi şirketi 24 saat içinde mahkeme siciline kaydettirir ve şirket kuruluşuna ilişkin kararı ve Kişisel Kimlik Numarası (OIB) teyidini HITRO Ofisine elektronik olarak gönderir. HITRO.HR'de Merkezi İstatistik Bürosu Ulusal Faaliyet Sınıflandırmasına göre bir Sınıflandırma Bildirimi almak için doldurulması gereken RSP Formu alınmaktadır. HITRO.hr, Mahkemenin kuruluşla ilgili kararını aldıktan sonra, 1 günlük süre içinde ticari işletmenin sınıflandırma bildirimini otomatik ve elektronik olarak alacaktır.

Hesabı açma /e-Emeklilik /e-Sağlık /İlgili Vergi Dairesine kayıt: Kuruluşa ilişkin Karar ve işletme kimlik numarasını içeren Ulusal Faaliyet Sınıflandırmasına göre Sınıflandırma Bildirimi HITRO.hr sayacında toplanır. Şirketin, sahibinin ve çalışanlarının Hırvatistan Emeklilik Sigortası Enstitüsü ve Hırvatistan Sağlık Sigortası Enstitüsüne ilk kayıtları e-Emeklilik ve e-Sağlık hizmetleri aracılığıyla HITRO.hr kontuarında elektronik olarak düzenlenip gerçekleştirilebilir.

Şirket Mahkeme Siciline ve Merkezi İstatistik Bürosu Siciline girildikten sonra, başvuru sahibi, şirketi yargı yetkisi şirketin kayıtlı adresine göre belirlenen ilgili Vergi Dairesine kaydettirmelidir.

Şube Açmak

Hırvatistan kanunları çerçevesinde yabancı şirketler ticari faaliyette bulunmak üzere şube açabilmektedirler. Şube ana şirketin kararı çerçevesinde açılabilen ve ana şirket tarafından noterde onaylanması gerekmektedir. Şube faaliyetlerini ana şirketin ismi/ünvanı çerçevesinde yürütebilmektedir. Şube tüzel kişiliğe sahip değildir, fakat faaliyetlerini sürdürürken ana şirketin haklarını ve yükümlülüklerini üstlenmektedir.

Temsilcilik Açmak

Hırvatistan'da ekonomik faaliyette bulunan bir yabancı kişi ve ulusal veya uluslararası ekonomik organizasyonlar temsilcilik açabilmektedir. Temsilcilik piyasa araştırması için ve ana şirketin temsilciliğini yapmak üzere açılabilir. Temsilcilik ayrı tüzel bir kişiliğe sahip olmayıp, ana şirketin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Ana şirketin faaliyetlerine dahil olmamakta ancak, ana şirketin verdiği görevleri ana şirket adına yürütmektedir. İstisnai olarak havayolları şirketlerinin temsilcilikleri Hırvatistan ile imzalanan Anlaşma ve uluslararası konvansiyonlar çerçevesinde bilet satışı yapabilmektedir. Temsilcilik bütün faaliyetlerini ana şirketin bir temsilciliği olduğu ibaresi ile yürütmektedir. Temsilcilik ofisi Hırvatistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı Yabancı Temsilcilik Siciline kayıt olmak zorundadır ve faaliyetlerine ancak bu sicile kayıt olduktan sonra başlayabilmektedir.

Çalışma ve Oturma İzinleri

Hırvatistan'da yabancıların çalışma ve oturma iznini düzenleyen mevzuat, 16/11/2011 tarihli ve 130/11 sayılı Hırvatistan Resmi Gazetesi'nde yayımlanan ve 1 Ocak 2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş bulunan Yabancılar Kanunu olup, son değişiklikleri içeren Yeni Yabancılar Kanunu 01.01.2021 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. (RG 133/2020)

Hırvatistan'da yabancı işçi çalıştırılabilmesi için çalışma izni (work permit) alınmış olması gerekmektedir. Önceki Yabancılar Kanunu kapsamında, ülke çapında çalıştırılacak toplam yabancı işçi sayısı sınırlandırılmış olması nedeniyle, hükümet her yıl iş gücü piyasası koşullarını dikkate alarak, iş kolları bazında belirlediği yıllık çalışma izni kotasını Resmi Gazete'de ilan etmekteydi.

Yeni Kanun kapsamında, yabancıların istihdamına ilişkin Hükümet yıllık kota belirlemeyecektir. Söz konusu yasa, işverenlerin oturma ve çalışma izni başvurusunda bulunmadan önce, bir işgücü piyasası testi yapacak olan Hırvat İstihdam Dairesi (HZZ) ile temasa geçmeleri şart koşturmaktadır.

Bu çerçevede, Hırvatistan'da işverenin gereksinimlerini karşılayan işsiz kişi yoksa, işveren yetkili polis idaresine veya karakola oturma ve çalışma izni başvurusunda bulunacaktır. Yetkili polis idaresine veya karakol HZZ'nin görüşünü talep edecektir. Bir görüş bildirmeden önce, HZZ, yetkili polis idaresinin veya karakolunun üçüncü ülke vatandaşı için oturma ve çalışma izni

vermesi için işverenin yerine getirmesi gereken Yasa tarafından öngörülen koşulları kontrol edecektir. İşgücü piyasasında yerel işçi olup olmamasına göre, işverenlerin yabancı çalıştırma başvurusu onaylanacaktır.

Bir işveren,

- Hırvatistan Cumhuriyeti'nde kayıtlı bir ekonomik faaliyet yürütmesi,
- Maliye Bakanlığının resmi kayıtlarını tuttuğu yükümlülükleri karşılaması (gelir vergisi borcu veya zorunlu sigorta prim borcu olmaması)
- Son altı ayda, Hırvatistan Cumhuriyeti, AEA veya İsviçre Konfederasyonu uyruklu en az bir tam zamanlı çalışanı Hırvatistan Cumhuriyeti'nde süresiz olarak istihdam etmesi
- Çalışma ilişkileri ve sosyal sigorta alanındaki suçlardan nihai olarak hüküm giymemiş olması

durumunda Hırvatistan İstihdam Hizmetinin olumlu görüşünü alabilir.

Yeni Yabancılar Yasası ayrıca dijital göçebelerin, yani yabancı işverenler için çevrimiçi çalışan yabancı uyrukluların geçici olarak ikamet etmesini düzenlemektedir.

İşverenlerin, aşağıdaki durumlarda oturma ve çalışma izni talebinde bulunmadan önce işgücü piyasası testi talep etmesi gerekmez:

- Aynı işveren ve aynı üçüncü ülke vatandaşı için oturma ve çalışma izninin uzatılması,
- Hırvat İstihdam Kurumu Yönetim Kurulu Kararında sayılan açığı olan mesleklerde istihdam <https://www.hzz.hr/novosti-priopcenja/prosirenje-liste-za-zanimanja-za-koju-nije-potrebno-provoditi-ttr.php>
- Üçüncü ülke vatandaşları için bir takvim yılı içinde 90 güne kadar tarım, ormancılık, yemek ve turizm sektörlerinde istihdam

İşgücü piyasası testi yapılmaksın ve HZZ'nin görüşü alınmaksızın oturma ve çalışma izinleri; şirketlerde, şubelerde ve temsilciliklerde kilit personel üçüncü ülke vatandaşlarına, ayrıca en az %51 paya sahip olduğu bir şirkette veya tek sahibi olduğu bir zanaatta kendi hesabına çalışan üçüncü ülke vatandaşlarına, AB Mavi Karta için hak sahibi olan yüksek nitelikli üçüncü ülke vatandaşlarına, Bir EEA Üye Devletinde yerleşik olmayan ve bağlı bir şirket olmayan yabancı bir işveren adına veya onun adına hizmet sağlayıcı olan bir üçüncü ülke vatandaşlarına, şirket içinde transfer edilen bir yönetici, uzman veya stajyer olan üçüncü ülke vatandaşlarına, uzun vadeli mobilite amacıyla şirket içinde transfer edilen üçüncü ülke vatandaşları, Hükümetin üçüncü ülkelerle yaptığı anlaşmalar uyarınca belirli görevleri yerine getirmek için belirli bir süre için gelen üçüncü ülke vatandaşları, Stratejik yatırım projelerini kapsamında gelen veya yatırımı teşvik düzenlemelerine uygun teşvik tedbirleri sahibi üçüncü ülke vatandaşı ve Hırvatistan Cumhuriyeti'nin Dünya Ticaret Örgütü'nü kuran Marakeş Antlaşması'na Katılım Protokolü ile tanımlandığı şekilde şirketler içinde transfer edilen diğer gerekli kişiler için belirli koşullar altında verilebilmektedir.

Söz konusu üçüncü ülke vatandaşlarına, geçici oturma kriterlerini karşılamaları halinde ve aşağıdaki temel koşulları sağlamaları durumunda işgücü piyasası testi kapsamı dışında oturma ve çalışma izni verilebilir:

- geçerli bir yabancı seyahat belgesine sahip olmak
- geçim araçlarına sahip olmak

-sağlık sigortasına sahip olmak (Hırvat bir işverenle bir iş sözleşmesi yapılmışsa gerekli değildir)
-ilk geçici kalış için başvururken, gelmeden hemen önce kendi ülkeleri veya bir yıldan fazla ikamet ettikleri bir ülke tarafından verilmiş bir suçtan hüküm giymediklerini kanıtlayan bir belge ibraz etmek,
-Hırvatistan Cumhuriyeti'ne girmeleri ve Hırvatistan Cumhuriyeti'nde kalmaları yasaklanmamış olmak veya girişlerini yasaklamak amacıyla SIS'de herhangi bir uyarı yayınlanmamış olması,
-kamu politikası, ulusal güvenlik veya halk sağlığı için tehdit oluşturmaması,
-bir iş sözleşmesi olması,
-edinilen eğitim niteliklerinin kanıtını sağlaması. Başvuruya ek olarak, düzenlenmiş meslekler listesine göre düzenlenmiş bir meslekte çalışacak üçüncü ülke vatandaşlarının istihdamı halinde özel mevzuata göre yabancı mesleki niteliklerin tanınmasına ilişkin bir karar verilmesi gerekmektedir.

Oturma ve çalışma izni başvurusunda bulunurken, üçüncü ülke vatandaşları, en az %51 mülkiyet payına sahip oldukları kendi ticaretlerinde serbest meslek sahibiyse, bir iş sözleşmesi yapmak zorunda değildirler.

Bir şirkette, şubede veya temsilci ofisinde kilit faaliyetlerde bulunacak üçüncü ülke vatandaşlarına (üst düzey yönetici, şirketin departman ya da alt birimlerinin yöneticisi, denetim ve yönetim görevi üstlenenler, istihdam ve personel konularında karar almaya yetkili kişiler veya bir şirketin, şubenin veya temsilciliğin hizmetlerinin sağlanması, araştırma ekipmanının kullanılması, tekniklerin uygulanması veya iş yönetimi için vazgeçilmez mesleki bilgi ve / veya yetkilere sahip yüksek nitelikli bir kişiler) yukarıdaki temel koşulları karşılıyorsa ve aşağıdaki durumlarda oturma ve çalışma izni verilebilir:

1. Şirketin sermayesinin değeri veya bir limited ortaklık veya genel ortaklığın varlıkları 26.544,56 avro tutarını aşarsa,
2. Yabancı bir şirketin şirket, şube veya temsilciliğinde temsilci, yönetim kurulu veya denetleme kurulu üyesi dışındaki işlerde tam zamanlı ve süresiz olarak en az 3 Hırvat vatandaşı istihdam edilmesi, söz konusu kişilerin brüt maaşlarının (yetkili istatistik kurumu tarafından yayınlanan resmi verilere göre) en az bir önceki yıl Hırvatistan Cumhuriyeti'nde ödenen ortalama brüt maaş kadar olması kaydıyla
3. Brüt maaşı (yetkili istatistik kurumu tarafından yayınlanan resmi verilere göre) bir önceki yıl Hırvatistan'da ödenen ortalama brüt maaşın en az 1,5 katı kadar olması halinde

Diğer taraftan, (AB Üye Devletlerinin vatandaşları dışında) birden fazla üçüncü ülke vatandaşı aynı işveren için temel faaliyetleri yerine getirecekse, yukarıdaki temel koşulları karşılıyorsa ve aşağıdaki durumlarda oturma ve çalışma izni verilebilir:

1. Şirketin sermayesinin değeri, yani limited veya halka açık şirketin varlıklarının 26.544,56 avro tutarını aşması
2. Çalışan her üçüncü ülke vatandaşı için temsilcilik, yönetim kurulu veya denetleme kurulu üyesi dışındaki işlerde tam zamanlı ve süresiz olarak en az 3 Hırvat vatandaşı istihdam

edilmesi, brüt maaşları (yetkili istatistik kurumu tarafından yayınlanan resmi verilere göre) en az bir önceki yıl Hırvatistan Cumhuriyeti'nde ödenen ortalama brüt maaş kadar olması kaydıyla

3. Brüt maaşları (yetkili istatistik kurumu tarafından yayınlanan resmi verilere göre) bir önceki yıl Hırvatistan'da ödenen ortalama brüt maaşın en az 1,5 katı kadar olması halinde

AB Üye Devletlerinin vatandaşları dışında, kendi şirketinde veya %51'den fazla mülkiyet hissesine sahip olduğu bir şirkette veya kendi işletmesinde serbest meslek sahibi olacak bir üçüncü ülke vatandaşına aşağıdaki durumlarda oturma ve çalışma izni verilebilir:

1. Bir şirket veya işletme için en az 26.544,56 avro yatırım yapması,

2. Tam zamanlı ve süresiz olarak en az 3 Hırvat vatandaşı istihdam edilmesi, brüt maaşları (yetkili istatistik kurumu tarafından yayınlanan resmi verilere göre) en az bir önceki yıl Hırvatistan Cumhuriyeti'nde ödenen ortalama brüt maaş kadar olması kaydıyla,

3. Üçüncü ülke vatandaşının brüt maaşı en az (yetkili istatistik kurumu tarafından yayınlanan en güncel resmi verilere göre) bir önceki yıl Hırvatistan'da ödenen ortalama brüt maaş miktarının 1,5 katı kadar olması ve üçüncü ülke vatandaşı serbest meslek sahibi kişinin, kazandığı miktarın (yetkili istatistik kurumu tarafından yayınlanan resmi verilere göre) Hırvatistan'da ödenen en az ortalama aylık net ücretin 1,5 katı kadar olduğunu ispatlaması,

Üçüncü ülke vatandaşı "hizmet sağlayıcıları" yabancı işveren tarafından istihdam ediliyorsa ve yeterli niteliklere sahipse ve yabancı işveren Hırvatistan'da bir şirket ya da işletme ile sözleşme imzalamışsa, ilgili hizmetler yüksek teknoloji alanında belirli hizmetleri kapsıyorsa oturma ve çalışma izni verilebilir.

Yatırım teşviklerine ilişkin düzenlemeler kapsamında teşviklerden yararlanan ya da stratejik yatırım projeleri yürüten bir şirkette kilit faaliyetlerde bulunanlar veya bu şirkette en az %51 ortaklık payına sahip olanlar ile Hırvatistan'ın Avrupa Birliği, başka bir devlet veya uluslararası bir kuruluşla imzaladığı mesleki ve teknik yardıma ilişkin uluslararası anlaşmalar uyarınca Hırvatistan'da iş yapan veya projeler yürüten kişilere verilebilir.

Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Hırvat sosyal güvenlik sistemi sağlık ve emeklilik sigortasını, işsizlik sigortasını ve aile yardımlarını, sosyal yardımları ve çocuk yardımlarını içerir.

Zorunlu birinci basamak sağlık sigortası, Hırvatistan Sağlık Sigortası Fonu (HZZO) tarafından yönetilir ve kanunla öngörülen sağlık hizmetlerinin masraflarını karşılar. Bunlar, işyerinde yaralanma ve meslekle ilgili hastalık durumunda verilen hizmetleri ve hastalık izni, doğum veya babalık izni sırasında ücret kaybının tazminini ve tedavi amacıyla sağlanan ulaşım masraflarını içerir. Temel sağlık sigortası kapsamına girmeyen hizmetler kişi tarafından karşılanmakta veya ek sağlık sigortası kapsamında karşılanmaktadır.

Emeklilik sigortası sisteminin organizasyonu ve uygulanması ile görevli kurum Hırvatistan Emeklilik Sigortası Enstitüsü'dür (HZMO) ve bir kamu kurumudur.

Sigortalı kişi (çalışan) katkı payı ödemekle yükümlü iken, maaşı ödeyen işveren veya kuruluşlar aşığıdaki düzenli katkı paylarını hesaplamak, askıya almak ve ödemekle yükümlüdür:

- Zorunlu emeklilik sigortası ("1. derece" -%15 veya %20 tutarında)
- Zorunlu emeklilik sigortası ("2. derece" -%5 tutarında)
- İşverenler tarafından ödenen katkı payı tutarı (Zorunlu sağlık sigortası) %16,5:

Asgari Ücret Tutarı Yönetmeliğı ile 1 Ocak - 31 Aralık 2023 dönemi için belirlenen asgari brüt ücret 700 avro tutarındadır.

Bankacılık Mevzuatı

Önde gelen Hırvat bankalarının uluslararası bankacılık gruplarına entegrasyonu ve Hırvatistan'ın AB'ye girişi, sermaye hareketliliğini artırmış ve mevzuat yakınlaşmasına yol açmıştır.

Hırvat Ulusal Bankası, para ve kambiyo politikalarının oluşturulmasından ve uygulanmasından, banknotların basılmasından ve ticari bankaların ve tüm mali işlem sisteminin denetlenmesinden sorumlu olan merkez ulusal bankadır.

Bankacılık sektörüne yabancı sermayeli bankalar hakimdir. Hırvatistan'da faaliyet gösteren bankaların çoğı, bireysel ve ticari bankacılık alanında ürün ve hizmet sağlayan bankalardır.

Hırvatistan'da faaliyet gösteren 23 bankadan, konsolide bankacılık varlıklarının yaklaşık %85'ini oluşturan en büyük 5 banka vardır ve bankaların her biri, toplam bankacılık varlıklarının %5'inden fazla pazar payına sahiptir. Bu 5 bankadan sadece 1'i Hrvatska poštanska banka dd Hırvat sermayeli olup, diğeri banka İtalya, Avusturya ve Macaristan menşeli yabancı sermayeli bankalardır.

Süzer Grubu'nun çatı şirketi olan Süzer Holding tarafından satın alınan Slavonski Brod merkezli Banka Brod bilahare KENTBANK olarak değıştirilmiş ve merkezi Slavonski Brod'dan Zagreb'e taşınmış olup, halen Hırvatistan'da toplam 16 banka şubesi ile faaliyette bulunmaktadır.

Kaynak: T.C. Zagreb Büyükelçiliğı Ticaret Müşavirliğı